

Yttrande

Datum
2026-01-29

Diarienummer
4.10-17-00248/2026

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Promemorian Ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet

(Ert diarienummer KN 2026/00002)

Jordbruksverket tillstyrker förslagen i promemorian. Jordbruket är inte direkt berört av de förslag till ersättningar som föreslås. Det är dock relativt vanligt att jord- och skogsbruk drivs i kombination på samma företag. Det förekommer också att inkomster från skogsbruket används för att finansiera investeringar och tillfälliga lönsamhetssvackor i jordbruket. Det är därför viktigt med tydliga regler om vad som gäller vid begränsningar i nyttjande av skogsmark och vilka möjligheter till ersättning som finns då skogsbruksåtgärder begränsas.

Jordbruksverket konstaterar också att förslagen om ändringar i befintlig lagstiftning har tagits fram utifrån skogsbruksåtgärder där dispens mot artskyddsreglerna har nekats. Det berör framför allt slutavverkning av skog som medför stora ekonomiska förluster för den enskilde om staten inte kan ge ersättning för sådant intrång i brukningsrätten. Vad som gäller möjligheten att ge ersättning för otillåtna jordbruksåtgärder är därför fortfarande oklart.

Jordbruksverkets yttrande över Artskyddsutredningens betänkande

Jordbruksverket tillstyrkte förslaget om ny ersättningsbestämmelse i 31 kap. miljöbalken i sitt yttrande över Artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:51 Skydd av arter - vårt gemensamma ansvar. Vi ansåg dock att förslaget behövde utvecklas så att det även omfattar ersättningar inom jordbruket:

Jordbruksverket tillstyrker förslaget, men anser att det behöver utvecklas så att det även omfattar ersättningar inom jordbruket. Jordbruksverket ser behov av ett anpassat ersättningssystem till lantbruksföretag som får inskränkningar i sitt brukande, till exempel om vallskörden måste senareläggas. Utredningens förslag till ersättningsmodell är anpassat till skogliga förhållanden, där en nekad dispens från artskyddet ger rätt till ersättning. Som framförs i utredningen skulle samma principer även kunna tillämpas inom jordbruket, men handläggningen måste i sådana fall ske skyndsamt (kapitel 15.12.1, sidan 1479). Om handläggningen av

dispensansökningar drar ut på tiden kan grödan under tiden tappa så mycket i kvalitet att den blir näst intill oanvändbar inom produktionen. Jordbruksverket menar därför att utformningen av ersättningen behöver anpassas så att den fungerar inom jordbruket.

Denna synpunkt har inte tagits om hand i den nu remitterade promemorian.

Till skillnad från förbud mot slutavverkning av flera hektar blir ersättningsanspråken i fall som rör förbud mot jordbruksaktiviteter relativt låga. I exemplet krav på senarelagd vallskörd beror det dels på att möjligheten att skörda vall återupptas efter att häckningssäsongen är avslutad, dels på att kostnaden per hektar är betydligt lägre jämfört med avverkningsmogen skog. En högproduktiv vall där första skörden inte kan göras förrän i juli (i stället för i maj) medför en ungefärlig kostnad på cirka 3 000 kronor per hektar för att köpa in motsvarande mängd protein.

Jordbruksverket anser därmed att det behöver utredas om och hur olika typer av jordbruksåtgärder som inte är tillåtna utifrån artskyddsreglerna kan ge rätt till ersättning.

Tidig vallskörd i förhållande till EU-domen (C-784/23)

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har tolkat EU-domstolens dom den 1 augusti 2025 i mål C-783/23 angående fåglars fridlysning och skogsavverkningar under häckningstid¹ (NV-25-042775 och SKS dnr 2025/2681). De gör tolkningen att:

1. Samtliga fågelarter omfattas i förbuden i artikel 5 i fågeldirektivet², dvs. 4 § första stycket 1, 2 och 4 artskyddsförordningen (2007:485)
2. Förbuden gäller även om syftet med åtgärden inte är att döda och störa fåglar eller förstöra eller skada deras bon eller ägg
3. Förbuden mot att döda fåglar och förstöra eller skada deras bon och ägg gäller oavsett åtgärdens påverkan på fågelarternas populationsnivå
4. Förbudet mot att störa fåglar är enbart tillämpligt efter en prövning av åtgärdens påverkan på fågelartens populationsnivå

Jordbruksverket bedömer att flera av de slutsatser som framgår av domen och som uttolkats av Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen är tillämpliga även vad gäller jordbruksmark. En jordbruksåtgärd som berörs är till exempel tidig vallskörd på åkermark där markhäckande fåglar som kornknarr, tofsvipa, sånglärka och storspov förekommer. Tidig vallskörd medför i sådana fall att fåglar dödas samt att bon och

¹ [Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av EU-domstolens dom den 1 augusti 2025 i mål C-784/23 angående fåglars fridlysning och skogsavverkningar under häckningstid.](#)

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar.

ägg förstörs, vilket innebär att man inte behöver göra någon bedömning av om åtgärden påverkar fågelartens populationsnivå för att förbudet ska gälla.

I och med domen och tolkningen av dess innebörd bedömer vi att frågan om artskydd kommer att aktualiseras även i jordbruket.

I detta ärende har vikarierande generaldirektören Anna Olofsson beslutat. Lisa Karlsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också ställföreträdande chefsjurist Håkan Jöngren, Andreas Mattisson, Anna Blomquist och Emmi Unnerfors deltagit.

Anna Olofsson

Lisa Karlsson

Yttrandet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet